

Kinas harmoniske verden

Stein Tønnesson

Historiker og fredsforsker. Direktør ved Institutt for fredsforskning. Interesseområder: fred (i både Kinas fremvekst som stormakt, «krigen mot terror», stein@prio.no snever og utvidet forstand).

Morgenbladet 30.3.07

President Hu Jintao har gjort en «harmonisk verdensordning» til sitt fremste utenrikspolitiske slagord. Mener han det virkelig?

Mine to siste uker har stått i Kinas tegn. Først stiftelsen av det nye Stockholm China Forum 18.-20. mars, et initiativ fra German Mars-hall Foundation i USA og Sveriges utenriksminister Carl Bildt. Ingen kinesere var med, men alt handlet om Kina, og mange av USA og Europas fremste eksperter på Asia deltok.

Meningen var å diskutere muligheten for en felles atlantisk holdning til Kinas voksende makt. Den muligheten må arrangørene skyte en hvit pil etter. Uenigheten var til å ta og føle på, skjønt den også gjaldt innad blant forskerne fra hver side av Atlanteren. Noen mente Kina var en tilstivnet leninistisk partistat uten vilje til reell politisk reform og at omfattende brudd på menneskerettighetene tolereres av Vesten i urovekkende grad. Andre mente det allerede var skjedd dramatiske politiske endringer, og at disse trolig vil fortsette, selv om målet ikke er demokrati av vestlig type. Noen mente Kina representerte en

mens unilaterale utenrikspolitikk har åpnet et rom i utenrikspolitikken der kinesere, skandinaver og andre europeere finner sammen i et felles ønske om multilateralt samarbeid, basert på likeverd. De samme kineserne som forsvarer mangelen på demokrati innad i Kina argumenterer med iver for demokratisk samarbeid mellom verdens stater. Mange av dem har dessuten gått over fra å insistere på en multipolar maktstruktur til å si at USA er uunnværlig som supermakt, men må finne sin plass i et forpliktende, multilateralt samarbeid.

Dette kan forstås på to måter. Den ene er at kineserne snakker nordisk småstatspråk for å slå inn kiler mellom oss og USA. Den andre er at kineserne faktisk har endret syn. President Hu Jintao har gjort en «harmonisk verdensordning» til sitt fremste utenrikspolitiske slagord. Han snakker om globaliseringen som en positiv kraft og mener den krever et sterkt forpliktende internasjonalt samarbeid. Kina synes å være på gli også i klimapolitikken og kan tenkes å være villig til å sette et tak på sine utslipp.

Kineserne på Lysebu snakket varmt om statsminister Wen Jiabaos sterke miljøengasjement og om hvordan han skammert seg

Hu Jintao: Snakker om globaliseringen som en positiv kraft.

over at Kina ikke hadde nådd målet om fire prosent mer energiforbruk (reduert energiforbruk per produktivitet) i 2006. Mye mer blir nå gjort for å nå målet i 2007, hevdet de.

Denne uken har jeg vært hos Statoil i Stavanger for å diskutere Kinas rolle i Midtøsten. Mange tror at Kina har bundet seg opp i et samarbeid med USAs fiender i regionen. Det er ikke riktig. Uranerikene i Iran kjenner seg sviknet av Kina, som har gått sammen med de andre vetomaktene i FNs sikkerhetsråd om å vedta sanksjoner. Sikkerhetsrådets vedtak i forrige uke var enstemmig!

I de siste par årene har Kina først og fremst dyrket forbindelser med USAs venner i Midtøsten. Et Forum for kinesisk-arabisk samarbeid ble stiftet i 2004, og i fjor gjorde det et stort nummer av at Kina hadde hatt diplomatiske forbindelser med Egypt i 50 år. Saudi-Arabias kong Abdullah besøkte Kina i januar 2006, som det første

land utenfor Midtøsten, og Hu Jintao kom på gjensitt i april. Da holdt han en tale til den saudiske Shuraen (rådgivende forsamling), der han foreslo et samarbeid om å skape et «harmonisk Midtøsten». Det er viktig for Kinas og verdens oljeforsyninger. Kina utnevnte også en særlig utsending til Midtøsten og organiserte et offisielt seminar i Beijing om Palestina-spørsmålet, med deltagelse av veteraner fra Oslo-prosessen.

Det kinesiske harmonidiplomatiet er bare toppen av et isfjell som ellers består av økende handels-samkvem mellom Kina og samtlige land i Midtøsten, Israel inkludert. Saudi-Arabia skal bygge oljeraffinerier i Kina, og Kina vil la saudierne ha et oljelager på kinesisk territorium – med olje som ennå ikke er kjøpt av Kina. Det kan gjøre Saudi-Arabias oljeksport litt mindre sårbar hvis det kommer til krigshandlinger i Hornuz-stredet.

Ja, Kinas makt er økende, og Kina er nå den av FN's fem vetomakter som bidrar med flest fredsbevarende tropper i konfliktområder. Samarbeid om fredsbevaring var et av emnene da statsminister Jens Stoltenbergs store norske delegasjon besøkte Kina denne uken. Også det var et uttrykk for Kinas økende makt.